

Nr 372.

Av herr **Rubbestad m. fl.**, *angående fastighetskattens avskaffande m. m.*

Den särskilda fastighetsbeskattningen i garantiskattens form motsvarar icke längre de krav, som ställas på en tidsenlig beskattning. Den moderna skattepolitikens principiella hänsynstagande till skattekraft och försörjningsbördorna står i bestämd motsättning till ett skattesystem, som ålägger ägaren av en fastighet att därför betala viss skatt, oberoende om fastigheten gett honom någon inkomst eller ej och utan hänsyn till om han kan tillgodogöra sig de personliga avdrag, som för honom och hans familj avsetts att säkra ett visst existensminimum. Som stötande för rättsmedvetandet framstår inte minst det godtycke, varmed olika fastighetsägare kunna träffas av denna garantiskatt. Ingen torde numera kunna försvara ett skattesystem, som godtyckligt kan drabba den ekonomiskt sämre ställda hårdare än den, som har en bättre inkomst av sin fastighet, den skuldsatta hårdare än den skuldfria. Särskilt sårande för rättskänslan är det även att samma jordbrukare kan bli proportionsvis hårdare beskattad för sin fastighet, när han träffas av missväxt, medan orättvisan reduceras och kanske helt upphäves i samma mån som skördeutfallet blir bättre.

Den år 1936 tillsatta kommunalskatteberedningen gjorde inte heller något försök att ur principiell synpunkt rättfärdiga ett skattesystem, som kan skapa en sådan serie av orättfärdigheter. När man inom beredningen visserligen helt underkände det nuvarande garantiskattesystemet, men dess majoritet likväl ansåg sig nödsakad att förorda en s. k. fristående objektbeskattning med starkt reducerat procenttal, skedde detta också utan all principiell motivering. Som det huvudsakliga skälet för bibehållande av den särskilda fastighetsbeskattningen angav beredningen landskommunernas behov av ett tryggt skatteunderlag, som oberoende av konjunkturväxlingar kunde ligga till grund för den kommunala hushållningen. Det andra skäl som av beredningen anfördes för bibehållande av en fastighetsbeskattning utgick från det förhållandet, att fastighetsbeskattningen funnes. Genom sin objektskatteverkan angavs denna beskattning pressa ned fastighetsvärdena med belopp, motsvarande den faktiska objektbeskattningens kapitaliserade värde. Sålunda uttalades att fastighetskattens avskaffande skulle tillföra fastighetsägaren stora värden, och detta ville man icke medverka till.

Båda dessa skäl ha av den ekonomiska utvecklingen under senare år väsentligen undergrävt samt förlorat allt värde. Det under senare tid

mycket starkt ökade skatteunderlaget från andra inkomstkällor har gjort att det skatteunderlag, som garantiskatten åstadkommer, är ganska litet i förhållande till de andra skatteobjekten. Beträffande den tillgång till fast skatteunderlag för mötande av kriser eller konjunkturfuktuationer, vars tryggande i landskommunerna angivits vara det huvudsakliga skälet för bibehållandet av en särskild fastighetsbeskattning, föreligger nu ett ändrat läge. Den allmänna tendensen i fråga om inkomstutvecklingen har även inom landskommunerna kraftigt reducerat betydelsen av det tryggade skatteunderlag för en krissituation som gällande garantiskattelagstiftning kan bereda. Fastighetsskattekronorna utgöra numera som regel även i landskommunerna en procentuellt starkt reducerad del av skatteunderlaget. Även ur kommunernas synpunkt är det därför nödvändigt att på annat sätt erhålla en mera tidsenlig lösning av detta problem.

Från statens sida ha allt mera ökade krav ställts på den kommunala verksamheten. Icke minst kommunernas verksamhet på socialvårdens område måste även vid en ekonomisk kris eller vid andra inträffade svårigheter upprätthållas och kommunens utgifter under sådana förhållanden snarast erhålla vidgad betydelse. Sådana synpunkter synas ägnade att understryka riktigheten av uppfattningen, att staten, som pålägger uppgifter och ställer krav i sådan omfattning, också bör vara den, som har att svara för att kommunernas behov av skatteunderlag för uppgifternas lösnande nödortfött tryggas.

Slutsumman av detta resonemang kan sammanfattas i följande tre punkter: Inkomstskatt bör betalas endast i förhållande till inkomst. Det orättvisa garantiskattesystemet bör med det snaraste avvecklas. I de kommuner där skatteunderlaget av en eller annan anledning är lågt böra erforderliga resurser tryggas genom en tidsenlig reform av den allmänna kommunala skatteutjämningen.

Frågan om garantiskattens avskaffande har varit föremål för riksdagens prövning både år 1948 och år 1949. År 1948 skrev bevillningsutskottet: »Det förhåller sig så att fastighetsskatten på grund av dess karaktär av garantiskatt är av stor betydelse även vid den kommunala utkomstbeskattningen. I olika sammanhang ha uppmärksamrats de svårigheter, som med gällande garantiskattesystemet uppkomma vid en fortsatt höjning av de kommunala ortsavdragen. Även vid en ganska ringa höjning av dessa avdrag uppstår lätt en övervältring av skattebördan å ägare av fastighet. Frågan om fastighetsskattens avskaffande eller icke sammanhänger också med den kommunala skatteutjämningen, som alltså synes böra upptagas till behandling i samband med förstnämnda fråga.»

Utskottet framhöll vidare att då frågan om kommunalskattereformens utformning kan förväntas kräva en avsevärd tid, finner utskottet anlägget, att en sådan utredning snarast skulle kunna påbörjas. Utskottet föreslog för den skull att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t an-

hålla att en sådan utredning snarast komme till stånd, vilket också blev riksdagens beslut.

Vid 1949 års riksdag erinrade bevillningsutskottet om denna sin året förut fattade skrivelse, men samtidigt erinrades om att chefen för finansdepartementet enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga för utredning av frågan om ändring av kommunalskattelagens bestämmelser angående ortsavdrag och därmed sammanhängande spörsmål. Vid frågans avgörande i andra kammaren yttrade därvid bevillningsutskottets ordförande följande: »Vad som nu skett är att finansministern har gjort ett försök att tudela frågan om de kommunala skattefria avdragen och givit särskilda sakkunniga i uppdrag att utreda endast spörsmålet om de kommunala ortsavdragen. Det är kanske klokt att ställa sig avvaktande till huruvida en sådan tudelning är möjlig att genomföra. För min personliga del hyser jag nog den uppfattningen att de sakkunniga komma, på grund av de verkningar, som ett höjande av de kommunala ortsavdragen får, att tvingas in även på frågan om garantiskatten. Utskottet har emellertid ansett, att innan man konstaterat detta, finns det ingen anledning att i år skicka ett brev till Kungl. Maj:t om samma sak som man skrev om i fjol.»

Enligt vad nu blivit känt ha emellertid dessa skattesakkunniga för avsikt att föreslå en betydande ökning av de kommunala skattefria avdragen utan samband med ändring av garantiskatten. Härav torde följderna bli, såsom också bevillningsutskottet konstaterade år 1948, en övervältring av skattebördan på fastigheterna, vilket icke kan vara rättvist. Följaktligen bör nu ånyo göras en förnyad hemställan om utredning angående fastighetsskattens avveckling.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning snarast möjligt, avseende fastighetsskattens avskaffande samt tryggande av erforderligt minimum av skatteunderlag för de kommuner, som äro i behov därav, genom en reformerad, tidsenlig kommunal skatteutjämnings.

Stockholm den 26 januari 1950.

Axel Rubbestad.

David Boman
i Stafsund.

J. Onsjö.

Gunnar Ericsson
i Näs.

E. Pettersson,
Ersbacken.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Per Persson
i Norrby.

Ivar Johansson
i Mysinge.